

Matkakohteen eettisyys – tapaustutkimus Dubai

LAB-ammattikorkeakoulu

Restonomi (AMK), Hotelli- ja ravintola-alan liikkeenjohdon koulutus

2022

Johanna Karjalainen, Tytti Paakkinen

Tiivistelmä

Tekijät Karjalainen, Johanna Paakkinen, Tytti	Julkaisun laji Opinnäytetyö, AMK	Valmistumisaika 2022
	Sivumäärä 33, liitteet (1)	
Työn nimi Matkakohteen eettisyys – tapaustutkimus Dubai		
Tutkinto Restonomi (AMK), hotelli- ja ravintola-alan liikkeenjohto		
Tiivistelmä <p>Opinnäytetyön tarkoituksena oli selvittää, mitä mieltä suomalaiset ovat Dubaista eettisenä matkakohteena. Työssä selvitettiin, minkälaisia eettisyyteen mahdollisesti liittyviä ongelmia Dubaissa esiintyy. Työssä selvitettiin myös suomalaisten näkemyksiä ja omia kokemuksia Dubaista ja eettisestä matkailusta. Aihe on ajankohtainen ja eettinen matkailu on maailmanlaajuisesti nouseva trendi, sillä matkailun mielekkyyttä on viime vuosina alettu kyseenalaistamaan siitä johtuvien ympäristövaikutusten takia.</p> <p>Opinnäytetyö toteutettiin määrällisenä tutkimuksena. Aineistoa kerättiin olemassa olevien artikkelien, kirjallisuuden, julkaisujen sekä strukturoidun kyselylomakkeen avulla. Kysely suunnattiin kaikenikäisille suomalaisille ja sitä jaettiin sosiaalisen median eri kanavissa. Teoriaosuudessa käsiteltiin kestävää ja eettistä matkailua, etiikan eri osa-alueita sekä Dubaissa esiintyviä eettisyyteen liittyviä ongelmia.</p> <p>Eettisyyden huomattiin olevan tärkeää suomalaisille matkailijoille. Tutkimuksessa selvisi, että matkakohteeseen halutaan tutustua etukäteen, ja että suomalaiset matkustavat harkiten. Dubain huomattiin olevan mielipiteitä jakava matkakohde, ja enemmistö kyselyyn osallistuneista vastaajista oli tietoisia siellä esiintyvistä ongelmista, kuten ihmisoikeusrikkomuksista. Tutkimuksen tulosten perusteella Dubai ei ole kestävä eikä eettinen valinta matkakohteeksi.</p>		
Asiasanat Kestävä matkailu, eettinen matkailu, etiikka		

Abstract

Authors Karjalainen, Johanna Paakkinen, Tytti	Type of Publication Thesis, UAS	Published 2022
	Number of Pages 33, 1 attachment	
Title of Publication The ethicalness of a travel destination – case Dubai		
Name of Degree Bachelor of Hospitality Management (UAS)		
Abstract <p>The purpose of this study was to examine how Finnish people view Dubai as an ethical and sustainable travel destination and what kind of possible ethical problems can be found in Dubai. The study also researched opinions and personal experiences regarding Dubai and ethical tourism among Finnish respondents. The topic of this study is current and ethical tourism is a global upward trend. In recent years the purpose of traveling has been questioned because of the environmental impacts it causes.</p> <p>The data for this study were collected from existing publications and literature. The study was conducted as quantitative research, where a structured survey was shared via social media channels. The theoretical frameworks consist of sustainable and ethical tourism, ethics, and the ethical issues in Dubai.</p> <p>The results of the studies showed that Finnish travelers appreciate ethicalness in tourism. Based on the findings, travelers want to find information about the destination before the trip. It was noticed that people have various opinions about Dubai as a travel destination, and the majority of the survey respondents were aware of the ethical issues, such as the human rights violations. Based on the research, Dubai is not a sustainable or an ethical destination.</p>		
Keywords Sustainable tourism, ethical tourism, ethics		

Sisällys

1	Johdanto.....	1
2	Etiikka.....	3
2.1	Etiikka ja moraalit	3
2.2	Ihmisoikeudet	4
2.3	Ympäristöetiikka	5
3	Eettinen matkailu	6
3.1	Määritelmä.....	6
3.2	Taloudellinen kestävyys.....	7
3.3	Sosio-kulttuurinen kestävyys.....	7
3.4	Ympäristöllinen kestävyys.....	8
4	Dubai	10
4.1	Yleistietoa	10
4.2	Historia	10
4.3	Väestö	11
4.4	Talous.....	12
4.5	Uskonto ja kulttuuri	12
5	Epäeettisyys Dubaissa.....	13
5.1	Ympäristö	13
5.2	Ihmisoikeusrikkomukset.....	14
5.3	Naisten asema.....	15
5.4	Sananvapaus.....	16
6	Tutkimus.....	18
7	Tulokset.....	20
7.1	Sosiodemografinen jakauma	20
7.2	Matkailutottumukset.....	20
7.3	Kokemukset Dubaista.....	23
8	Yhteenveto	26
8.1	Luotettavuus ja pätevyys	26
8.2	Pohdinta	27
	Lähteet	29

Liitteet

Liite 1. Kyselylomake

1 Johdanto

Eettisyys on matkailun nouseva trendi, joka voi nykyisin muodostua alalla jopa kilpailuvaltiksi. Varakkaissa länsimaissa matkailun koetaan olevan ihmisoikeus. Viime vuosien aikana matkailun mielekkyyttä on kuitenkin alettu kyseenalaistamaan siitä johtuvien merkittävien ympäristövaikutusten takia. Viime vuosina yhä useammat matkailualan yrittäjät ja matkanjärjestäjät ovat muuttaneet toimintaansa eettisemmäksi. Tuoreena esimerkkinä tästä on matkailukonserni Expedia Group, joka on kieltänyt matkat delfiini- ja valasesityksiin (Iso-niemi 2021). Myös useat matkanjärjestäjät haluavat kehittää esimerkiksi norsusafarien ja norsuesitysten tilalle eläinystävällisempiä vaihtoehtoja. Jatkossa eläimiä pyritään kohtelemaan paremmin, ja niihin pääsee tutustumaan niiden omassa elinympäristössä. On tärkeää kehittää parempia vaihtoehtoja eläinretkille, sillä paikallisille yrittäjille eläinretket ovat merkittävä elinkeino (Heino 2015). Matkailun eettisyyteen voi vaikuttaa omilla valinnoillaan ja pienilläkin teoilla voi olla suuri vaikutus.

Matkailuala on yksi maailman merkittävimmistä taloudellisen hyödyn lähteistä ja työllistäjistä. Ala on monimutkainen, ja se sisältää lukuisia sidosryhmiä vaatien samalla suuria määriä resursseja. Matkailun vaikutukset voivat olla joko positiivisia tai negatiivisia, riippuen siitä, miten toimitaan. Vastuullisella matkailulla voidaan vaikuttaa tärkeisiin asioihin, kuten kohdepaikan talouteen, kulttuurin ja ympäristön säilyvyyteen, sekä myös poliittiseen kehitykseen. Päinvastoin epäeettinen matkailu vaikuttaa negatiivisesti ympäristöön, kulutustottumuksiin, ilmastonsaasteisiin sekä sosiaalisiin järjestelmiin. Tämän takia on tärkeää suunnitella toiminnot kestävästi, jotta matkailuala säilyisi. (Green Ideas for Tourism.)

Opinnäytetyön tavoitteena on tutkia ihmisten tietoutta ja mahdollisia omakohtaisia kokemuksia Dubain eettisyydestä ja tuoda ilmi ajankohtaisia eettisyyteen liittyviä ongelmia. Koska aiheesta ei juurikaan löydy suomenkielistä tutkimustietoa, tavoitteena on tuottaa sitä lisää. Työn on tarkoitus tuoda ilmi matkailun eettisyyteen liittyviä asioita ja kehottaa ihmisiä tekemään eettisiä valintoja matkustettaessa.

Tämän opinnäytetyön tutkimuskysymys on

Mitä mieltä suomalaiset matkailijat ovat Dubaista eettisenä matkakohteena?

Alakysymyksiä ovat

- Mitä on etiikka?
- Mitä ovat eettinen ja kestävä matkailu ja ilmenevätkö ne Dubaissa?
- Onko eettisyys tärkeä kriteeri suomalaisille matkailijoille matkakohdetta valittaessa?

Tämän opinnäytetyön aihe on rajattu koskemaan matkailun eettisyyttä yleisesti sekä eettisyyteen liittyviä mahdollisia ongelmia erityisesti Dubaissa. Dubai valittiin, koska se on suosituin matkakohde Yhdistyneissä Arabiemiirikunnissa. Suosio matkakohteena on maailmanlaajuista Dubain ollessa maailman neljänneksi vierailuin kaupunki (Global Media Insight 2021). Aihe on myös ajankohtainen, koska matkailun eettisistä ongelmista puhuttaessa Dubai on usein uutisotsikoissa ja muissa medioissa pääosassa ja kritiikin kohteena. Raportin alussa perehdytään etiikan määritelmään, kestävään matkailuun ja yleistietoon Dubaista, koska ne liittyvät keskeisesti aiheeseen. Määritelmien ja yleistiedon avulla voidaan tarkastella Dubaissa mahdollisesti ilmeneviä eettisyyteen liittyviä ongelmia. Opinnäytetyön teoreettinen viitekehys perustuu aiemmin julkaistuihin artikkeleihin, kirjallisuuteen ja tilastoihin. Teoriaosuuden tarkoitus on antaa tietoa etiikasta, eettisestä ja kestävästä matkailusta, Dubaista ja sen eettisyydestä matkakohteena. Teoriaosuuden jälkeen kerrotaan tutkimustavasta, tutkimuksen rakenteesta ja kysymyksistä. Tutkimusosiota seuraa tulosten esittely ja analysointi. Viimeisenä on yhteenveto ja pohdinta, jossa vastataan opinnäytetyön tutkimuskysymyksiin ja pohditaan tutkimuksen luotettavuutta ja pätevyyttä.

2 Etiikka

2.1 Etiikka ja moraalit

Etiikka on filosofian osa-alue, joka pohtii hyvän elämän luonnetta sekä moraalisesti oikeita ja vääriä tekoja ja toimintaa. Kreikkalaisena filosofina ja tiedemiehenä tunnettu Aristoteles tutki Nikomakhoksen etiikka -teoksessaan ihmisen luonteen hyveitä, eli ominaisuuksia, jotka tekevät ihmisen luonteesta hyvän. Termi etiikka juontaa juurensa kreikan kielen sanasta êthos, joka tarkoittaa luonnetta. (Tieteen termipankki 2021.) Aristoteles jakoi hyveet luonteen ja järjen hyveisiin. Luonteen hyveitä ovat muun muassa kohtuullisuus, rohkeus ja anteliaisuus. Järjen hyveitä puolestaan ovat kyky mietiskellä teoreettisesti ja käytännöllinen harkinta. Hyveistä tulee paheita, kun niitä korostetaan liikaa tai liian vähän. Esimerkiksi uhkarohkeus ja pelkuruus ovat paheita, sillä ne juontavat juurensa rohkeuden hyveestä. Etiikkaan liittyy vahvasti myös arvon käsite. Arvo on asia, jota pidämme arvokkaana ja tavoittelemisen arvoisena. Joidenkin mielestä ei ole olemassa absoluuttista oikeaa ja väärää, vaan teot ja arvot vain tuntuvat joko oikeilta tai vääriltä, hyviltä tai pahoilta. (Heinimäki 2012, 78–79, 23, 17.)

Nykyisin luonteen hyveiden sijaan käytetään termiä moraaliset hyveet. Moraalista tarkoitettava latinan sana moralis perustuu sanaan mos, joka tarkoittaa tottumusta tai tapaa. Termit moraali ja moraalisuus yhdistetään hyvään luonteeseen, sillä toimintatapojen ajatellaan riippuvan luonteesta. Luonne puolestaan kehittyy tottumuksien kautta. (Pietarinen 2015.) Etiikkaa ja moraalit käytetään usein synonyymeinä toisilleen. Sanan etiikka etymologia viittaa kuitenkin luonteen piirteeseen, kun taas moraali viittaa yleisen ohjeen tai periaatteen noudattamiseen. (Pietarinen 2015.)

Heinimäki (2012, 10–16) mainitsee kirjassaan Taskuetiikka, että moraalissa on kyse hyvästä elämästä. Ongelmat, eli huono elämä, ovat vain hyvän elämän varjoja. Ihminen on ainoa olento, joka omaa moraalit, sillä moraali edellyttää valinnan mahdollisuutta ja vapaaehtoisuutta. Moraalinen vastuu voi poistua silloin, kun ihminen joutuu toimimaan henkeä uhkaavassa tilanteessa. Tämä edellyttää kuitenkin sitä, ettei ihminen itse ole hankkiutunut omien valintojensa seurauksena ongelmatilanteeseen. Jotkin psyykkiset sairaudet voivat myös alentaa moraalit vastuuta. Tietämättömyys voi joissain tilanteissa vapauttaa moraalit vastuusta, mutta lähtökohtaisesti ihmisellä on velvollisuus etsiä kaikki tieto liittyen siihen, mitä on tekemässä. Pienet lapset ovat aluksi ei-moraalit, mutta vuosien kuluessa he oppivat oikean ja väärän torujen, kehujen ja esimerkkien avulla.

Eettisyys, etiikka ja moraali ovat vahvasti läsnä monissa arkisissa asioissa. Yritykset mainostavat eettisiä tuotteita, palveluita ja työpaikkoja kuluttajille. Eettisten valintojen

tekeminen voi olla haastavaa, sillä usein asioihin ei löydy yksioikoista ratkaisua. (Seppänen 2019.) Internet kuitenkin helpottaa tiedon hakemista ja moni onkin kiinnostunut tekemään eettisempiä valintoja sen ansiosta. Eettisten tuotteiden ja palveluiden käyttäminen voi olla kalliimpaa tai enemmän aikaa vievää. Tällöin moni kuluttaja päätyy valitsemaan halvemman ja helpomman vaihtoehdon, vaikka mielessään arvostaisikin eettisyyttä. (Degerman 2017.) Heinimäen (2012, 8–11) mukaan etiikka on mielenkiintoista, sillä se on yhdistelmä yleispätevää sekä henkilökohtaista katsomusta. Kaikkien tulisi tulla toimeen yhteisellä etiikalla, mutta jokaisella on oma näkemyksensä etiikkaan liittyvistä kysymyksistä. Etiikkaa käsittelevään kirjallisuuteen perehtyminen ei automaattisesti tee ihmisestä eettisesti taitavaa, eivätkä kaikki korkean moraalin omaavat ole välttämättä perehtyneet etiikkaan.

Sosiaalietiikka on arvoja ja toimintamalleja tietyn kulttuurin tai ihmisryhmän sisällä. Kulttuurien välillä sosiaalietiikassa voi siis olla eroavaisuuksia riippuen uskonnosta. Uskonnolla voi sanoa olevan suuri merkitys sosiaalietiikan muodostumisessa. Maat, joissa kristinusko on vallitseva uskonto, yleensä noudattavat Kymmenen käskyn kaltaisia ohjeita, ja tunnistavat esimerkiksi murhan ja varkauden epämoraalisiksi teoiksi. (Got Questions 2021.) Islaminuskoisissa maissa sosiaalietiikkaa ohjaa vahvasti Koraani. Koraanin mukaan Allah kehottaa ihmisiä tekemään hyvää ja olemaan oikeudenmukaisia sukulaisia kohtaan. Säädyttömyyttä ja pahuutta tulee välttää. Myös profeetta Muhammed ja sharia-lain tulkinta antavat ohjeita eettiseen elämään. Muun muassa rohkeus, huomaavaisuus ja rehellisyys ovat tavoiteltavia arvoja. (Ebrahimi & Yusoff 2017.)

2.2 Ihmisoikeudet

Ihmisoikeudet ovat yleismaailmallisia, luovuttamattomia, jakamattomia ja perustavanlaatuisia. Yleismaallisuus tarkoittaa, että ihmisoikeudet ovat voimassa samanlaisina riippumatta siitä, missä päin maailmaa asuu. Ihmisoikeuksia ei voi ottaa pois edes ihmisen omalla suostumuksella, joten ne ovat luovuttamattomia. Jakamattomuus tarkoittaa, että ihmisoikeudet ovat toisistaan riippuvaisia ja yhtä tärkeitä. Vain tärkeimmät oikeudet voivat olla perustavanlaatuisia. Tällaisia ovat esimerkiksi oikeus elämään, yhtäläiseen lainsuojaan, opetukseen ja turvapaikkaan. Edellä mainitut oikeudet ja moni muu mainitaan ihmisoikeuksien yleismaallisen julistuksen 30 artiklassa. Julistus hyväksyttiin vuonna 1948 Yhdistyneiden kansakuntien yleiskokouksessa. (Ihmisoikeusliitto 2021a.) Tuolloin 48 valtiota äänesti julistuksen puolesta ja kahdeksan valtiota ei äänestänyt ollenkaan (Heikka 2015, 21).

Valtiot solmivat kansainvälisiä ihmisoikeussopimuksia. Sopimukseen liittyy myös velvoitteita, jotka valtio sitoutuu ottamaan vastuulle, kun sopimus ratifioidaan. Valtion tulee edistää oikeuksien toteutumista ja kunnioittaa niitä. (Ihmisoikeusliitto 2021a.) Jäsenvaltioiden sitoutumista valvotaan valvontaelinten, kuten YK:n ihmisoikeusneuvoston,

kansalaisjärjestöjen ja kansainvälisen median avulla (Heikka 2015, 23). Heinimäen (2012, 29–30) mielestä arvo-objektivistinen ajattelumalli tukee ihmisoikeuksien noudattamista, sillä ajattelumallin mukaan maailmassa on olemassa yleispätevä hyvän idea. Hyvän idea sisältää muun muassa ihmisen oikeuden elää ja sen, että syytöntä ei rangaista.

Kairon ihmisoikeusjulistus on islamilainen vastine YK:n ihmisoikeusjulistukselle. Julistuksen laatimiseen on käytetty sharian oppeja. Julistus keskittyy perheoikeuteen ja uskonnonvapauteen. Poliitiikkaa ja taloutta koskevissa asioissa on samantapainen lainsäädäntö, kuin länsimaissakin. Kairon julistus ei ole oikeudellisesti sitova kansainvälisellä tasolla, mutta se vaikuttaa jäsenvaltioiden lainsäädännössä sharian tulkinnassa. (Heikka 2014, 155–156.)

2.3 Ympäristöetiikka

Ympäristöetiikka on oppia siitä, miten ihmisten tulisi kohdella ja arvostaa kaikkea maapallon monimuotoisuutta. Tarkoituksena on luoda ja ylläpitää sellaisia toimintamalleja ja sääntöjä sekä löytää ratkaisuja, jotka ovat hyväksi niin ihmisille kuin kaikille muillekin elämänmuodoille. Ympäristöetiikkaa voi tarkastella filosofisesta tai uskonnollisesta näkökulmasta, joissa pulmat ja arvot ovat usein samanlaisia. Ratkaisutavat ja perusteet puolestaan voivat olla hyvinkin erilaisia. Ilmastonmuutos, ilmansaasteet ja ihmisten maapalloa kuormittavat kulutustottumukset ovat hyviä esimerkkejä nykyaikaisista ongelmista, joita ympäristöetiikka käsittelee. (Encyclopedia 2019.) Curryn (2011, 11) mukaan ympäristökeskeisessä ympäristöetiikassa ihmiset ovat tasavertaisesti osana elämää tällä maapallolla, eivätkä suinkaan kaiken yläpuolella. Tosiasiassa ihmiset tarvitsevat maapalloa enemmän, kuin se tarvitsee ihmisiä. Tällainen ympäristöetiikka arvostaa kaikkea luontoa riippumatta sen hyödyllisyydestä ihmiskunnalle.

Kestävyys on ympäristöetiikassa tärkeä arvo, sillä nykyaikainen tapa hyödyntää maapallon varoja on kestävä. Kestävyys on elämistä maapallon voimavarojen mukaan, jolloin esimerkiksi ravintoa riittää kaikille. Mielessä tulisi pitää myös tulevat sukupolvet ja pyrkiä turvaamaan heidänkin elinolosuhteensa ilman, että nykyiset tai tulevat sukupolvet joutuisivat tekemään uhrauksia. (Encyclopedia 2019.)

3 Eettinen matkailu

3.1 Määritelmä

Matkailun etiikka hahmottaa sitä, mikä matkailualan elinkeinossa sekä matkailussa on oikein ja väärin, ja mihin suuntiin toimintaa pitäisi kehittää (Edelheim & Ilola 2017, 241). Eettisen matkailun päätavoitteena on saada matkakohteen paikalliset ihmiset hyötymään turismista mahdollisimman paljon polkematta samalla heidän oikeuksiaan alas (Kalmari & Kellola 2009, 17). Eettinen matkailu pitää sisällään käsitteet kestävä ja vastuullinen matkailu. YK:n matkailujärjestön UNWTO:n mukaan kestävä matkailu huomioi sen nykyiset sekä tulevat taloudelliset, sosiaaliset ja ympäristölliset vaikutukset, huomioiden niin matkailijoiden, matkailualan, ympäristön sekä kohdeyhteisöjen tarpeet (Reilun matkailun yhdistys 2019a). Kestävää matkailua kutsutaan myös usein vastuulliseksi matkailuksi tai reiluksi matkailuksi. Reilu matkailu pyrkii maksimoimaan matkailun positiiviset vaikutukset, ja minimoimaan negatiiviset vaikutukset. Positiivisten vaikutusten saavuttamiseksi vastuullisuus tulisi ottaa huomioon jo ennen matkaa.

Reilu matkailija on myös tiedostava matkailija. Kohteeseen etukäteen perehtyminen edesauttaa toimimaan vastuullisemmin paikan päällä. Matkakohteiden ja nähtävyyksien lisäksi on tärkeää tutustua kohteen kulttuuriin sekä matkailun alueellisiin vaikutuksiin. Kestävämpää on myös matkustaa kohteeseen sesongin ulkopuolisena aikana, joka takaa alueelle tasaisemmat tulot. Tasaisempi turistien määrä vaikuttaa paikallisten hyvinvointiin sekä infrastruktuuriin ja ympäristön kestävyYTEEN. Sesongin ulkopuolisena aikana matkustaminen myös tasaa sesonkityöntekijöiden työtaakkaa, veden- ja energiankulutusta sekä jätehuollon kuormitusta. (Reilun matkailun yhdistys 2019b.)

Reilun matkailun yhdistyksen (2019b) mukaan matkailu ja siihen liittyvä liikenne ovat syy ilmastonmuutoksen kiihtymiseen. Matkustajien ajatusmaailman sekä toimintatapojen muutos on ympäristön kannalta tärkeää. Liikkumisesta johtuvien päästöjen vähentämiseksi voidaan noudattaa kaavaa; välttä, vähennä, ja kompensoi. Ensisijaisesti tulisi välttää suuripäästöisiä liikkumismuotoja, kuten lentämistä. Kun ei pystytä välttämään, pitäisi vähentää esimerkiksi lentojen välilaskuja, ja suosia suoria lentoja. Pidemmät vierailut ovat parempi vaihtoehto, kuin monet lyhyet vierailut. Vasta viimeisenä toimintatapana tulisi olla kompensointi, eli omien päästöjen korvaus rahallisesti jonkin palveluntarjoajan kautta. Tiedostavalla matkustajalla on aktiivinen rooli muutoksen edelle viemisessä ja mahdollisuudessa tehdä hyvää. (Reilun matkailun yhdistys 2019b.)

Vaikka matkailulla onkin negatiivisia vaikutuksia, ei matkailua silti kuitenkaan kannattaisi lopettaa. Matkailulla voi myös tehdä hyvää, ja matkailijan olisikin syytä kiinnittää huomiota

omiin valintoihinsa. Kestävämpiä valintoja voidaan tehdä niin matkakohteen, matkustustavan sekä majoituksen valinnassa kuin myös omassa toiminnassa matkakohteessa. (Kalmari & Kelola 2009, 8.) Kestävällä matkailulla on yleisesti esitetty olevan kolme aspektia; taloudellinen, sosiokulttuurinen, sekä ympäristöllinen kestävyys.

3.2 Taloudellinen kestävyys

Taloudellisella kestävyydellä voidaan viitata esimerkiksi siihen, miten matkakohteen paikallinen yhteisö hyötyy turismista taloudellisesti. Paikallinen yhteisö ei aina pääse hyötymään matkailun tuotoista, vaan ne siirtyvät yhteisön ulkopuolelle. Isommilla ketjuhotelleilla on paremmat resurssit mainontaan, ja ne usein dominoivat kohteen koko mainontaa. Pienillä paikallisomisteisilla yrityksillä on usein enemmän potentiaalia kohteen väestön työllistämisen, matkailun hyötyjen tasaisen jakautumisen sekä esimerkiksi köyhyyden vähentämisen suhteen. (Reilun matkailun yhdistys 2019b.)

Taloudellisen kestävyuden kriteerejä ovat esimerkiksi paikallisten työllistäminen, jonka avulla matkailusta saadut tuotot jäisivät paikallisen yhteisön ja yksilöiden hyödynnettäväksi. Myös yritystoiminnan läpinäkyvyys ja kestävien investointien toteuttaminen, esimerkiksi hiihtijalanjäljen pienentämiseksi ovat osa taloudellista kestävyyttä. (Business Finland 2019.) Maailman matkailujärjestön (UNWTO) ja YK:n ympäristöohjelman vuonna 2005 asettamien kestävä matkailun yhtenä päätavoitteena on varmistaa matkailukohteiden ja yritysten elinkelpoisuus ja kilpailukyky, jotta ne voivat jatkaa menestymistä ja hyötyä pitkällä aikavälillä (Green Ideas For Tourism).

Matkailu on yksi maailman merkittävimmistä tulonlähteistä sekä työllistäjistä. Jaakkola (2020) kertoo artikkelissaan, kuinka matkailun vaikutukset ovat pääasiassa positiivisia, mutta on myös olemassa ongelmia, jotka voivat jäädä matkailijalta huomaamatta.

3.3 Sosiokulttuurinen kestävyys

Sosiokulttuurisella kestävyydellä viitataan matkailijoiden ja paikallisten väliseen kunnioitukseen eli muun muassa siihen, että paikallista väestöä ei hyväksikäytetä eikä kulttuuria vahingoiteta. Turismilla on mahdollisuus auttaa jatkamaan kohteiden katoavaa kulttuuriperintöä. Kulttuuriperinnöksi kutsutaan osaa kulttuurista ja historiasta, jotka ovat määritelty merkittäviksi ja tuleville sukupolville säilytettäväksi. Kulttuuriperintö voi lisätä kohteen arvoa, ja esimerkiksi antaa jollekin uhanalaiselle kohteelle uuden elämän matkailukohteena. Matkailun ja kulttuurin välisestä vuorovaikutuksesta sekä matkailun vaikutuksista paikallisten kulttuuriin on käsitelty matkailututkimuksen piireissä jo pitkään. (Edelheim & Ilola 2017, 65.)

Usein matkailun katsotaan hyödyttävän ja jopa suojelevan matkakohteen paikallista kulttuuria. Matkailu voi myös synnyttää uusia kulttuurisia ilmenemismuotoja, kuten esimerkiksi turisteille myytäviä käsityötuotteita. Vaikka tuotteet eivät olisikaan vanhoja ja perinteisiä, niistä voi tulla osa paikallisten arkea ja tuoda heille lisätuloja. Toisaalta matkailun on myös nähty olevan uhka kulttuureille. (Edelheim & Ilola 2017, 65–67.) Vaarana on muun muassa kulttuurin kaupallistaminen, joka vääristää paikallisten kulttuuria turistien tarpeisiin sopivaksi. (Reilun matkailun yhdistys 2019).

Sosiokulttuurisen kestävyuden kannalta olisi tärkeää, että paikalliset olisivat mukana matkailuliiketoiminnan harjoittamisessa kuin myös siihen liittyvien päätösten teossa ja matkailutoiminnan suunnittelussa. Säilyttääkseen sosiokulttuurisen kestävyuden matkailun tulisi kunnioittaa isäntäyhteisön aitoutta, auttaa säilyttämään elävä kulttuuriperimä ja sen arvot sekä edesauttaa kulttuurien välistä ymmärrystä ja suvaitsevaisuutta (Green Ideas For Tourism). Tärkeintä olisi kehittää turismia siten, että paikallisten viihtyvyys otettaisiin huomioon ennen turistien viihtyvyyttä (Goodwin 2014). Paikallisten viihtyvyyden on huomattu laskeeneen muun muassa liikaturismin takia, joka on kasvava ilmiö suosituissa matkakohteissa, kuten esimerkiksi Barcelonassa, Espanjassa. Liikaturismilla tarkoitetaan matkakohteen kantokyvyn ylittymistä, jolla on negatiivisia vaikutuksia niin ympäristölle kuin paikallisten elämänlaatuun (Tihilä 2018). Liikaturismin sosiokulttuurisia vaikutuksia ovat muun muassa asuntojen hintojen nousu, mikä usein ajaa paikalliset kauemmas kaupunkien keskustasta.

3.4 Ympäristöllinen kestävyys

Ympäristöllisellä kestävyydellä tarkoitetaan biologisen monimuotoisuuden ja ekosysteemien säilyttämistä sekä ihmisten taloudellisen ja aineellisen toiminnan sovittaminen luonnon kestävyyskykyyn pitkällä aikavälillä. Ympäristöllisen kestävyuden kannalta on tärkeää toimia varoen. Ennen toimiin ryhtymistä on syytä huomioida riskit, haitat sekä kustannukset. (Ympäristöministeriö.)

Monissa matkakohteissa luonto ja ympäristö ovat kohteen vetonauloja. Ympäristöllisen kestävyuden periaatteiden mukaan näitä kohteita pyritään hyödyntämään matkailussa luontoa samalla suojellen. Matkailun ja ympäristön keskinäinen suhde ei ole yksinkertainen. Monilla matkailun toiminnoilla on negatiivinen vaikutus ympäristöön. Haitalliset vaikutukset liittyvät muun muassa yleisen infrastruktuurin, kuten teiden ja lentokenttien rakentamiseen, kuin myös matkailualan, kuten lomakohteiden, hotellien, ravintoloiden, kauppojen, golfkenttien ja venesatamien, rakentamiseen. Olemassa olevia ympäristöresursseja optimaalisesti hyödyntämällä pystytään kehittämään matkailua, ylläpitämään ekologisia prosesseja ja pitämään yllä luonnonperintöä ja luonnon monimuotoisuutta. (Green Ideas For Tourism.)

Matkailun ympäristövaikutukset syntyvät usein hitaasti. Vaikutukset voivat olla suoria tai epäsuoria, ja niiden laajuus riippuu matkan tyylistä. Matkailun suoria vaikutuksia ovat esimerkiksi matkakohteen luonnon roskaantuminen sekä kuluminen. Energian- ja vedenkulutus kohteessa taas aiheuttavat epäsuoria ympäristövaikutuksia. Matkailukohteiden rakentaminen, ilmastointi sekä lämmitys kuluttavat luonnonvaroja, minkä takia matkakohteen energiantuotanto ja infrastruktuuri tulisi suunnitella ympäristöä säästäen. (Edelheim & Ilola 2017, 94.)

Vastuullista matkakohdetta valitessa on hyvä muistaa, että perinteisissä turistikohteissa on jo infrastruktuuri valmiina matkailijoita varten. Ympäristöllisen kestävyyskin yhtenä haasteena on liikaturismi, jonka takia ekologinen kantokyky on ylitetty tietyissä matkakohteissa. Matkailukohteen ekologinen kantokyky tarkoittaa matkailun tai matkailijoiden määrää, jonka alue pystyy ylläpitämään ilman ympäristön tilan heikkenemistä (Edelheim & Ilola 2017, 94.). Ilmiöllä on huomattu ympäristölle negatiivisia vaikutuksia muun muassa Barcelonassa ja Venetsiassa. Ennen koronavirusta Venetsiassa päivittäinen turismikapasiteetti ylittyi merkittävästi, millä on negatiivinen vaikutus alueen ympäristöön ja sen säilyvyyteen pitkällä aikavälillä (Jaakkola 2019). Myös suosittuja kanaaleja on syvennetty turistiristeilijöitä varten, mikä on aiheuttanut kaupunkiin suuria tulvia.

4 Dubai

4.1 Yleistietoa

Dubai on emiraatti sekä kaupunki, joka kuuluu Yhdistyneisiin arabiemiirikuntiin. Se sijaitsee Lähi-Idässä, Persianlahden rannalla Arabiemiraattien koillisosassa. Kokonaispinta-alaltaan Dubai on 4114 km². Virallinen kieli on arabia, mutta myös englantia käytetään laajasti. Valuuttana on dirham. (Culture Holidays.) Vuodesta 2006 lähtien hallitsijana on toiminut šeikki Muhammad ibn Rašid Al Maktoum, joka on myös Arabiemiirikuntien varapresidentti ja pääministeri (Visit UAE 2018).

Dubai on tunnettu kulttuurista, ylellisestä elämäntyylistä, shoppailumahdollisuuksista hiekkarannoista ja ympärivuotisesta trooppisesta ilmastosta. Viisi maailman korkeinta hotellia sekä maailman korkein pilvenpiirtäjä, Burj Khalifa, sijaitsevat kaikki Dubaissa. (Rantapallo 2020.)

4.2 Historia

Dubain historian voi sanoa alkaneen jo tuhansia vuosia sitten, jolloin aluetta asuttivat ensin karjapaimenet ja myöhemmin maanviljelijät. Nykyinen Jumeirahin alue toimi levähdyspaikkana Omanin ja nykyisen Irakin välisellä kauppareitillä 400-luvulla. Dubai mainittiin kirjallisesti ensimmäisen kerran vuonna 1095 Abu Abdullah Al Bakrin maantieteellisessä kirjassa. 1500-luvun lopulla tärkeimpiä elinkeinoja olivat kalastus, helmensukellus, veneenrakennus sekä majoitus- ja ylläpitopalveluiden tarjoaminen matkaaville kauppiaille. Vuonna 1793 bani yas -heimo alkoi hallita Dubain ja Abu Dhabin alueita. Dubaista tuli tärkeä keskittymä vuonna 1820, kun kauppareitit avautuivat yleiseen käyttöön ja kaupankäynti alkoi kukoistaa. Vuonna 1833 bani yas -heimon Maktoum bin Butti teki Dubaista itsenäisen kalastajakylän. Al Maktoumin hallitsijasuku on hallinnut Dubaita siitä lähtien. (Visit Dubai 2021.)

Dubai alkoi menestyä Al Maktoumin johdolla. Vuonna 1894 Dubaihin saapuville ulkomaantyöntekijöille myönnettiin verovapaus, joka toi muun muassa intialaisia ja pakistanilaisia kauppiaita kaupunkiin. 1950-luvulla Japanin alettua valmistaa keinotekoisia helmiä Dubain talous koki kovan kolauksen, sillä se oli yhä suurilta osin riippuvainen helmensukelluksesta kalastuksen ja kaupankäynnin lisäksi. Talous lähti nousuun taas vuonna 1966, kun Dubaista löytyi öljyä. Šeikki Rashid bin Saeed Al Maktoum alkoi kehittää Dubaista nykyaikaista satamakaupunkia. Tuolloin rakennettiin muun muassa Dubai World Trade Centre ja Jebel Alin satama. Vain 50 vuodessa Dubai on kasvanut tavallisesta kylästä mahtavaksi metropoliksi. Esimerkiksi tunnetut maamerkit Burj Al Arab (avautui 1999) ja Burj Khalifa (avautui 2010) rakentuivat molemmat vain noin viidessä vuodessa. (Visit Dubai 2021.)

Kuvassa 1 voidaan nähdä Dubain nopea kehitys 1990-luvulta 2000-luvun alkuun. Kuvat ovat Dubain vilkkaimmalta valtatieltä Sheik Zayed Roadilta.

Kuva 1. Sheik Zayed valtatie (Khaleej Times 2019)

4.3 Väestö

Dubai on väestöltään Arabiemiirikuntien suurin kaupunki. Vuonna 2020 Dubain kaupunkialueella asui noin 2,9 miljoonaa asukasta. Vuoden 1950 vastaava luku oli vain 20 000. (World Population Review 2021.) Dubaissa asumiskustannukset ovat korkeat, joten moni siellä työskentelevä asuu viereisessä emiraatissa, Sharjassa. Tästä syystä Dubain väestörakenne muuttuukin merkittävästi pelkästään jo vuorokauden ajasta riippuen. Esimerkiksi vuonna 2018 Dubain emiraatissa asui noin 3,19 miljoonaa vakituista asukasta, mutta päiväväestö oli noin 4,38 miljoonaa. (Dubai Online 2021.)

Valtaosa Dubain väestöstä koostuu maahanmuuttajista. Intiasta, Pakistanista, Bangladeshista, Filippiineiltä, Iranista, Egyptistä, Nepalista ja Kiinasta saapuu matalapalkkaisia työntekijöitä. Kouluttautuneita työntekijöitä puolestaan tulee muun muassa Yhdistyneistä kuningaskunnista, Etelä-Afrikasta, Kanadasta, Ranskasta ja Australiasta. (Dubai Online 2021.) Vuonna 2020 koko Dubain alueella arvioitiin asuvan vain noin 271 000 emiraattilaista ja noin 3,1 miljoonaa ulkomaalaista (Dubai Statistic Center 2021). Dubain asukasmäärästä noin 75 % on miehiä (World Population Review 2021).

4.4 Talous

Dubai on toiseksi varakkain emiraatti Yhdistyneissä Arabiemiirikunnissa, Abu Dhabin ollessa varakkain (Dubai 2021). Yleinen harhaluulo on, että öljy on Dubain suurin tulonlähde. Tosiasiassa sen osuus on vain noin 10 % koko taloudesta (Arvonen 2019.) 1960-luvulla löytyneestä öljystä tulleet varallisuudet käytettiin Dubain infrastruktuurin rakentamiseen.

Dubain päätulonlähteitä ovat nykyään turismi, ilmailu, kiinteistövälitys ja finanssipalvelut. Vuonna 2020 Dubaissa vieraili 5,51 miljoonaa turistia (Global Media Insight 2021). Vapaa-kauppa-alueet, kuten satama-alue Jebel Ali, mahdollistavat ulkomaalaisten sijoittajien ja yritysten toiminnan Dubaissa (Davidson). Satama-alue toimii myös Lähi-Idän ulkomaankaupan keskittymänä (Dubai 2021).

4.5 Uskonto ja kulttuuri

Dubain, kuten muidenkin arabiemiiraattien virallinen ja myös yleisin uskonto on islam (Culture Holidays). Suurin osa islaminuskoisista on sunnalaisia. Islamin usko noudattaa sharia-lakia ja siksi myös Dubain lainsäädäntö perustuu osittain tähän lakiin (Zutshi). Sharia-lain on kritisoitu olevan epätasa-arvoinen ja ihmisoikeuksia ja demokratian peruseriaatteita rikkova. Ihmiset ovat sharian edessä epätasa-arvoisessa asemassa, sillä sen tulkinta vaihtelee suuresti islamin suunnan, koulukunnan ja tulkitsijan mukaan (Heikka 2014, 155). Dubaissa esiintyy myös lukuisia muita uskontoja, kuten kristinuskoa, hindulaisuutta, buddhalaisuutta ja juutalaisuutta (Zutshi).

Dubain kulttuuri perustuu suurelta osin islamin uskoon sekä arabikulttuuriin, joiden piirteet näkyvät muun muassa Dubain arkkitehtuurissa, ruokakulttuurissa ja elämäntavoissa. Myös länsimainen kulttuuri on vaikuttanut Dubain kulttuuriin. Esimerkkinä tästä on viikonloppu, joka on vuodesta 2006 lähtien sijoittunut perjantaihin ja lauantaihin. Tämä on yhdistelmä länsimaisesta viikonlopusta (lauantai ja sunnuntai) ja islaminuskoisille pyhästä päivästä, perjantaista. Aiemmin viikonloppu oli torstaina ja perjantaina. Länsimaalaistumisen takia paikalliselle kulttuurille ominaista ovat myös korkeat elintasostandardit ja ylellinen ja tuhlaileva elämäntyyli. (Culture Holidays.)

5 Epäeettisyys Dubaissa

5.1 Ympäristö

Dubain räjähdysmäisellä kasvulla on ollut merkittävä vaikutus emiraatin ympäristöön. Muun muassa 2000-luvun alussa rakennetut keinotekoiset saaret ovat syynä ympäristön negatiiviselle kehitykselle. Turisteille vetonauloiksi ja paikallisille asutusalueiksi rakennetut keinotekoiset saaret ovat olleet kovan kritisoinnin kohteena, koska niiden rakentaminen on vaurioittanut koralliriuttoja ja muuta merenalaista elinympäristöä (Hietala 2018). Rakentamiseen tarvittava hiekka on haudannut alleen rannikolla kasvavia koralliriuttoja ja aiemmin kirkas merivesi on muuttunut liejuiseksi. Monet ympäristöjärjestöt, kuten Greenpeace ovat kritisoineet Dubaita ympäristöä vaurioittavien projektien takia. Keinotekoiset saaret eivät tue ympäristöllistä kestävyttä niiden tuhotessa luonnon monimuotoisuutta. (Burbano 2021.)

Saarten säilyminen on epävarmaa merenpinnan nousun takia, ja niiden hidasta uppoamista onkin seurattu jo vuosikymmenen ajan. Saarien rakennusmateriaalina käytetty hiekka uppoaa takaisin merenpohjaan, mistä se on nostettu. Vuonna 2009 NASA:n tiedotteen mukaan Jumeirahin palmusaari uppoaa noin 5 millimetriä vuodessa (Burbano 2021).

Myös The World-saariryhmän on tutkittu uppoavan hitaasti (Burbano 2021). Kuvassa 2 näkyy Jumeirahin palmusaari sekä Maailman kartan muotoon rakennettu saariryhmä, The World.

Kuva 2. Dubain rannikon keinotekoiset saaret (NASA Earth Observatory 2010)

Useiden uutislähteiden mukaan Dubai suunnittelee myös uusien keinokekoisten saarten rakennuttamista. Seuraavan hankkeen kerrotaan olevan nimeltään The Universe, ja sen on tarkoituksena esittää tähdistöä ja avaruutta planeettoineen. (Burbano 2021.)

Koralliriuttojen tuhoutumisen lisäksi myös Dubain hiilijalanjälki on ollut huomion kohteena. Hiilijalanjäljellä tarkoitetaan ihmisen toiminnan aiheuttamia ilmastopäästöjä, jotka voidaan määrittää tuotteelle, yritykselle, tai organisaatiolle (Suomen itsenäisyyden juhlarahasto). Vuonna 2006 WWF julisti Dubailla olevan yksi maailman suurimmista ekologisista jalanjäljistä, mikä johtui suurimmaksi osaksi hiilipäästöistä. Dubain kuivan ja kuumien ilmastotakia rakennusten viilennykseen kuluu paljon fossiilisia polttoaineita. Myös käyttö- ja juomaveden puute on suuri Dubain aavikkoympäristössä. Merivedestä keitetään käyttökelpoista vettä satojen olympiakokoisten uima-altaiden verran joka päivä. Ympäristöongelmiin on kuitenkin tehty parannuksia. Dubaissa hyödynnetään paljon aurinkoenergiaa, joka on edullisempaa ja kestävämpää. Dubain hallitsija myös haluaa emiraatin hiilijalanjäljen maailman pienimmäksi. Tavoitteena on myös veden kulutuksen vähentäminen. (Kunzig 2017.)

5.2 Ihmisoikeusrikkomukset

Dubai ja muut emiraatit ovat olleet kansainvälisten ihmisoikeusjärjestöjen, kuten Amnestyn ja Human Rights Watchin huomion kohteena jo pitkään (Pesonen 2018). Suurimpina kritiikin aiheina ovat olleet ihmisoikeuksiin liittyvät ongelmat. Dubain emiraatti on kehittynyt nopeasti vuosien saatossa miltei tyhjistä aavikosta turistien suosiota nauttivaksi luksuskeitaaksi. Rakennusmiehiä on tarvittu paljon, ja ulkomaiset siirtolaistyöntekijät muodostavatkin suurimman osan koko emiraatin väestöstä. Suurin osa ihmisoikeusrikkomuksista kohdistuu näihin siirtolaistyöntekijöihin. Pesosen artikkelin (2018) mukaan emiraattiin saapuvat siirtolaiset viedään kaupungin laitamilta sijaitseviin valtaviin työvoimavarastoihin, joissa he asuvat tiiviisti parakeissa satojen tuhansien muiden kanssa (Pesonen 2018).

Persianlahden maiden taloudellisen kasvun myötä on kehitetty kafala-järjestelmä, joka on voimassa myös Emiraateissa. Alun perin järjestelmä kehitettiin, koska tarvittiin lisää työvoimaa maiden vaurastuessa. Kafala-järjestelmä tarkoittaa suhdetta työntekijän ja työnantajan välillä, jossa työnantaja toimii sponsorina. Sponsori huolehtii työntekijän matkakustannuksista ja asumisjärjestelyistä, joka useimmiten tarkoittaa täyteen ahdettuja asuntoloita. Järjestelmää pidetään nykyajan orjatyönä. Työntekijät kuuluvat työnantajille, eivätkä he voi vaihtaa työpaikkaa eikä poistua maasta ilman lupaa. Työpaikalta lähteminen ilman lupaa on vakava rike, joka voi johtaa vankeuteen tai jopa karkotukseen maasta. Järjestelmän toimivalta ei sisälly maan työvoimalainsäädäntöön, jonka takia siirtolaistyöntekijöitä ei myöskään suojaa laki. Työntekijät jäävät näin alttiiksi hyväksikäytölle, eikä heillä ole oikeutta ammattiliittoon. (Robinson 2021.)

Työntekijöitä rekrytoivat välittäjät, jotka lupaavat suurempaa palkkaa ja työnkuvaa, jotka eroavat todellisuudesta. Suurin osa paremman elämän perässä saapuneista työntekijöistä on Etelä-Aasiasta. Työntekijöiden matala palkka, pitkät työpäivät ja sosiaaliturvattomuus ovat vain osa ongelmia. Dubaissa on nimittäin tavallista, että työntekijän passi otetaan pois, ja hänen on anottava työnantajaltaan kotiin lähtöä. (Kors 2016.)

Useiden artikkeleiden mukaan siirtolaistyöntekijät tienaa vähemmän kuin kotimaassaan, ja sen takia joutuvatkin loputtomaan velkakierteeseen. Työntekijät eivät pysty lähettämään rahaa takaisin kotimaahansa perheilleen, koska palkka on niin pieni. Työturvallisuus on myös yksi ongelmista, ja siihen liittyvät puutteet ovat johtaneet työntekijöiden kuolemaan työmailla. Monikansalliset organisaatiot, kuten Euroopan unioni ja Yhdistyneet kansakunnat ovat kritisoineet kafala-järjestelmää, kuitenkin tekemättä mitään konkreettista asiaa eteen (Robinson 2021).

Viime vuosien aikana keskustelu ja uutisointi työntekijöiden huonoista oloista on lisääntynyt Covid-19 pandemian takia. Ahtaat asuintilat käytännössä nollaavat mahdollisuudet turvavälien pitämiseksi ja huonot saniteettitilat ja niiden puute hankaloittavat hygienian ylläpitoa. Tiedon saanti pandemiasta ja siltä suojautumiselta on lähes mahdotonta siirtolaistyöntekijöille, koska he eivät osaa arabiaa.

Dubain lainsäädäntö perustuu tietyissä rikostapauksissa islamilaiseen sharia-lakiin. Sharia-laissa rikokseksi luetellaan muun muassa homoseksuaalisuus. Myös sukupuolelle sopimaton pukeutuminen on lailla kielletty. Sharia-lain mukaan homoseksuaalisuudesta voidaan antaa rangaistukseksi kuolemantuomio, vaikkakin sitä käytetään vain erittäin törkeissä rikostapauksissa. (Ulkoministeriö 2021.) Ihmisoikeusjärjestö Amnestyyn mukaan kuolemantuomiota ei kuitenkaan ole käytetty näissä tapauksissa.

5.3 Naisten asema

Maailman talousfoorumi (WEF) on säätiö, joka laatii vuosittain raporteja muun muassa tasa-arvon toteutumisesta eri maissa. Säätiö kehitti vuonna 2006 Global Gender Gap-indeksin, jonka avulla voidaan tarkkailla sukupuoleen perustuvien eroavaisuuksien laajuutta ja niiden kehittymistä ajan saatossa. Indeksi vertailee maita talouteen, koulutukseen, terveydenhoitoon sekä politiikkaan liittyvien kriteereiden avulla. Indeksien tarkoituksena on tuoda maailmanlaajuisia näkyvyyttä sukupuolten välisiin tasa-arvoon liittyviin ongelmiin, ja siihen miten niitä voitaisiin ratkaista. Vuoden 2020 Global Gender Gap-indeksissä Yhdistyneet Arabiemiraatit olivat sijalla 120. Kaiken kaikkiaan vertailussa oli mukana 153 eri maata. Tuloksia arvioidaan myös alueittain, ja Lähi-Idän ja Pohjois-Afrikan alue sijoittui indeksissä kaikista huonoiten. Tämän alueen naiset kohtaavat rajoituksia perusoikeuksiinsa liittyen

esimerkiksi avioeroon, perintöön, oikeudenmukaiseen kohteluun sekä liikkumisen vapauteen. (World Economic Forum 2020.)

Dubaissa naisilla on samat perustuslailliset oikeudet kuin miehillä. Naiset kuitenkin saattavat tarvita holhoojaltaan, eli mieheltään tai muulta miespuoliselta sukulaiseltaan, hyväksynnän tiettyjen asioiden tekemiseen. (Sergon 2021.) Maailman suurimman uutisorganisaation, BBC:n artikkelin mukaan Dubaissa nainen tarvitsee luvan miespuoliselta holhoojaltaan naimisiinmenoon. Myös avioero on naisille hankalampaa. Dubaissa mies pystyy eroamaan vaimostaan yksipuolisella ilmoituksella, kun taas naisen halutessa erota, hänen täytyy hakea päätöstä tuomioistuimelta. (Nagesh 2021.)

Arabiemiraateissa laki määrää naisen tottelemaan miestänsä, tai muuta miespuolista holhoojaansa. Detained In Dubai-järjestön johtaja kertoo Ylen haastattelussa perheväkivallan olevan laillista persianlahden maissa, eikä laki tue tasa-arvoa yhteiskunnallisesti. Näiden ongelmien lisäksi naisten elämää vaikeuttavat epäviralliset patriarkaaliset asenteet. Vaikka laki sallisikin naisille vapauksia, yhteiskunnassa hyväksytään edelleen se, että miesholhooja evää naiselta nämä oikeudet. (Töyrylä 2019.)

5.4 Sananvapaus

Sananvapaus tarkoittaa oikeutta ilmaista mielipiteitään julkisesti. Ihmisoikeuksien yleismaailmallisen julistuksen 19. artiklan (Ihmisoikeusliitto 2021b) mukaan:

Jokaisella on oikeus mielipiteen- ja sananvapauteen; tähän sisältyy oikeus häiritsemättä pitää mielipiteensä sekä oikeus rajoista riippumatta hankkia, vastaanottaa ja levittää tietoja kaikkien tiedotusvälineiden kautta.

Sananvapaus toteutuu vain, jos tiedotusvälineet ovat vapaita ja riippumattomia. Sananvapaus ei oikeuta syrjintään, kenenkään kunnianloukkaukseen eikä väkivaltaan yllyttämiseen. Ennakollisen viranomaistarkastuksen, eli sensuurin kiello nähdään olevan sananvapauden ydin. (Ihmisoikeusliitto 2021b.)

Vuoden 2021 Kansainvälisessä lehdistön vapausindeksissä (World Press Freedom Index) Yhdistyneet Arabiemiraatit olivat sijalla 131. Vertailussa oli mukana yhteensä 180 maata. Indeksien tulokset saadaan tutkimuksella, jossa alan asiantuntijoilta kysytään kysymyksiä liittyen journalistien vapauteen. Kysymykset käsittelevät aiheita median puolueettomuuteen, sensuuriin, lainsäädäntöön, sekä median läpinäkyvyyteen liittyen. Tämän laadullisen tutkimuksen lisäksi dataa kerätään määrällisellä tutkimuksella, jossa tutkitaan hyökkäyksiä ja väkivaltatapauksia journalisteja kohtaan kyseisenä tutkimusajankohtana. (Reporters Without Borders 2016.)

World Press Freedom Indeksien johtohenkilö, Prem Samy kertoi Verdict- uutismedialle haastattelussa, että Yhdistyneet Arabiemiraatit valvovat säännöllisesti toimittajia, jotka joutuvat usein vuonna 2012 säädetyn tietoverkkorikollisuus-lain uhreiksi. Toimittajia sekä bloggaajia syytetään usein hallituksen kritisoinnista, valtion solvauksesta ja loukkaamisesta, sekä valtion imagoa vahingoittavan virheellisen tiedon levittämisestä. Sananvapaus on taattu perustuslaissa, mutta viranomaiset voivat sensuroida paikallisia ja myös ulkomaisia julkaisuja, jos niissä kritisoidaan kotimaan käytäntöjä, taloutta, hallitsijaperhettä, uskontoa tai Yhdistyneiden Arabiemiraattien suhteita sen liittolaisiin. (Kedem 2018.)

International Campaign For Freedom the The UAE-sivusto (2018) uutisoi hallituksen rajoittavan myös sovelluksia, joilla pystyy soittamaan videopuheluita muille ihmisille. Videopuheluominaisuus on pois käytöstä mm. Snapchatissa, Facebookissa ja WhatsAppissa ja Skypessä. Viranomaiset ovat myös lisänneet maan kansalaisten internetin käytön valvontaa. Näiden rajoitusten on kritisoitu rikkovan sananvapautta Emiraateissa, ja viranomaiset ovat käyttäneet lakia hyväkseen pidättäessään ja vangitessaan hallituksen kritisoineita ihmisiä. (International Campaign For Freedom In United Arab Emirates 2018.)

6 Tutkimus

Opinnäytetyön tutkimus toteutettiin kvantitatiivisena tutkimuksena. Tutkimus toteutettiin kyselylomakkeen avulla. Hirsjärven ym. (2014) mukaan kyselytutkimuksen etu on se, että sen avulla voidaan kerätä tutkimusaineistoa hyvin laajasti tavoittamalla monia ihmisiä ja kysymällä monia asioita. Menetelmä säästää myös tehokkaasti tutkijan aikaa ja vaivannäköä. Kyselylomakkeella kerätään tietoja tosiasioista, käyttäytymisestä, toiminnasta, tiedoista, arvoista, asenteista, uskomuksista, käsityksistä ja mielipiteistä. (Hirsjärvi ym. 2014, 195–197.) Kyseinen tutkimustapa valittiin, koska haluttiin saada mahdollisimman suuri määrä vastauksia laajalta alueelta. Internet-kyselyn avulla vastauksia saadaan myös nopeammin (Heikkilä 2014, 18).

Kyselylomake (Liite 1) luotiin Google Forms -työkalun avulla. Kysely sisältää 11 monivalintakysymystä. Niihin vastaaminen on mielekästä ja helppoa, sillä monivalintakysymykset auttavat vastaajaa tunnistamaan asian sen sijaan, että hänen pitäisi muistaa se. Monivalintakysymyksiä on helppo käsitellä ja analysoida. (Hirsjärvi ym. 2014, 201.) Osa monivalintakysymyksistä ohjautui vastaajalle edellisen kysymyksen vastauksen perusteella. Näin pystytään kohdentamaan kysymykset niille vastaajille, joilta halutaan tarkentavia vastauksia. Osassa monivalintakysymyksiä oli myös avoin vaihtoehto, koska sillä ajateltiin saatavan uusia näkökulmia, joita ei ollut ajateltu etukäteen. (Hirsjärvi ym. 2014, 199.) Kyselyssä oli myös neljä avointa kysymystä. Avoimet kysymykset mahdollistavat vastaajien ilmaisun omin sanoin. Avoimet vastaukset myös näyttävät vastaajien oman tietämyksen aiheesta. (Hirsjärvi ym. 2014, 199.)

Kysely koostuu kolmesta osasta; taustatiedot, matkailutottumukset sekä omat havainnot ja kokemukset Dubaista. Taustatietoina kyselyssä selvitettiin vastaajien sukupuoli, ikä, asuinpaikka ja työllisyystilanne. Jatkokysymyksenä selvitettiin työskenteleekö työssäkäyvä vastaaja matkailualalla. Seuraavassa osiossa selvitetään vastaajien matkailutottumuksia ennen COVID-19-virusta, mitä asioita he arvostavat matkakohteessa, miten he voivat omasta mielestään matkustaa eettisemmin ja ottavatko he selvää matkakohteen eettisyydestä etukäteen.

Viimeisessä osiossa haluttiin selvittää miten vastaajat suhtautuvat Dubaihin matkakohteen, ovatko he matkustaneet sinne ja kuinka monta kertaa, jos ovat. Osiossa haluttiin myös kuulla vastaajien omista havainnoista ja kokemuksista Dubaissa, sekä selvittää ovatko he tietoisia Dubain epäeettisestä puolesta. Lopuksi selvitettiin minkä kanavien kautta vastaajat ovat kuulleet Dubain ongelmista.

Kyselyä jaettiin kolmessa eri Facebook-ryhmässä sekä omissa sosiaalisen median kanavissa, kuten Instagramissa ja Snapchatissa. Kysely oli auki suunniteltua lyhyemmän aikaa, koska vastauksia saatiin paljon jo noin viikossa. Kyselyyn vastasi yhteensä 512 henkilöä.

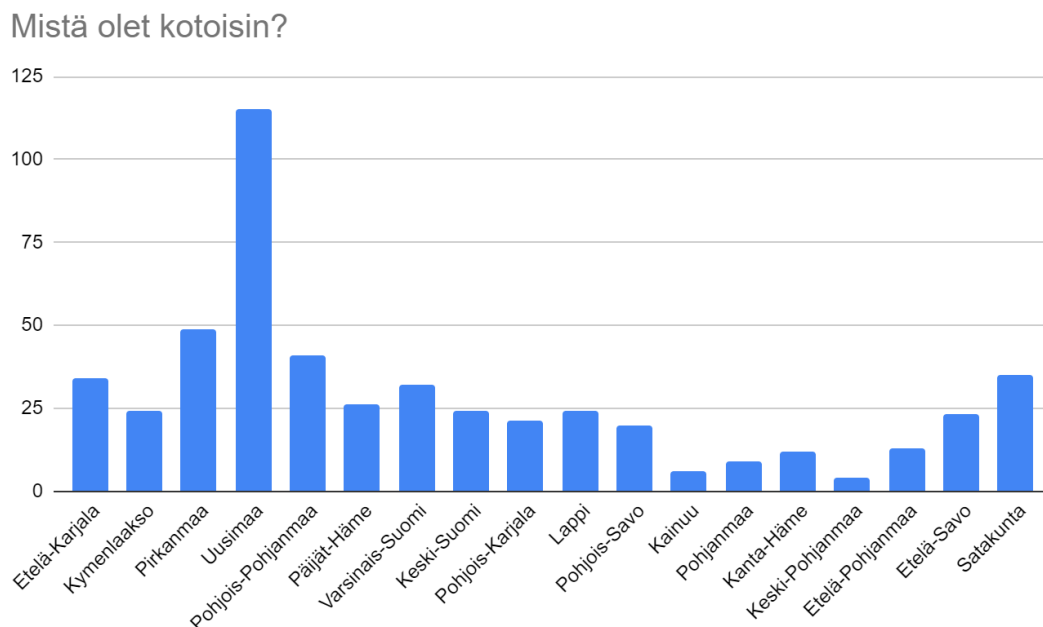
Kyselyn tuloksia analysoitiin Google Sheets-ohjelmalla sekä SPSS-analysointiohjelmalla. Datatiedostojen siirto oli helppoa ohjelmien välillä ja ne mahdollistivat muun muassa ristiintaulukoinnin. Ristiintaulukoinnilla selvitetään kahden muuttujan välistä yhteyttä, ja miten ne vaikuttavat toisiinsa. (Heikkilä 2014, 198). Ristiintaulukoinnilla pystyttiin vertailemaan vastauksia esimerkiksi eri ikäluokkien välillä.

7 Tulokset

7.1 Sosiodemografinen jakauma

Enemmistö eli 93 % kyselyyn vastanneista henkilöistä oli naisia. Tämä johtuu todennäköisesti siitä, että kyselyä jaettiin naisille suunnatuissa sosiaalisen median ryhmissä eniten. Noin 75 % vastaajista oli 20–29-vuotiaita, ja sen jälkeen toiseksi suurin vastaajien ikäryhmä oli 30–39-vuotiaat. Eniten vastauksia saatiin Uudeltamaalta, ja vähiten vastauksia saatiin Keski-Pohjanmaalta. Vastaajista 45,5 % oli työssäkäyviä, joista noin 11 % vastasi työskentelevänsä matkailualalla. Noin 43 % vastaajista oli opiskelijoita.

Kuvio 1 näyttää vastaajien asuinpaikkajakauman.

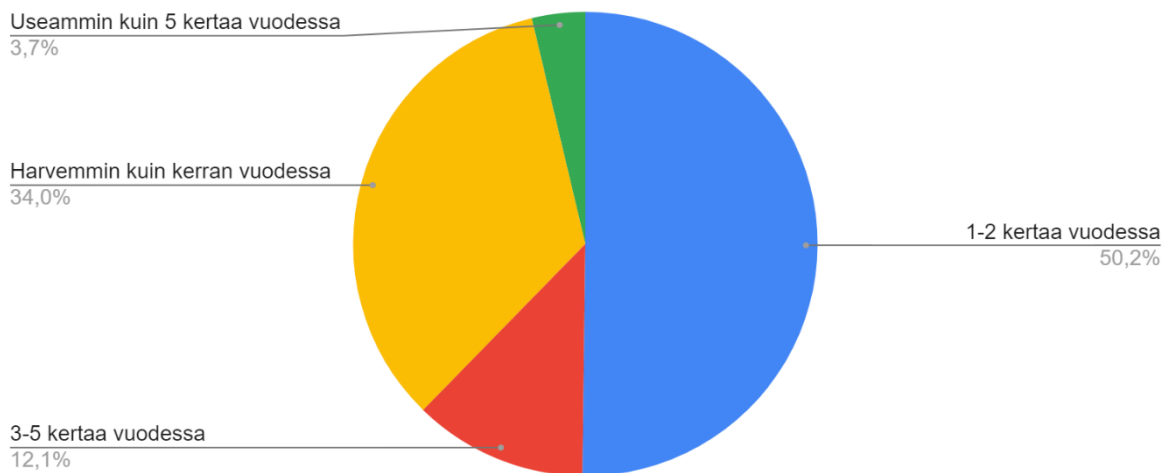
Kuvio 1. Vastaajien asuinpaikkajakauma

7.2 Matkailutottumukset

Tässä osiossa haluttiin selvittää taustatietoja vastaajien matkailutottumuksista. Noin puolet vastaajista kertoi matkustaneensa ulkomaille 1–2 kertaa ennen koronapandemiaa. Eri ikäluokkien kesken ei huomattu merkittäviä eroavaisuuksia. Kuvio 2 esittää, kuinka usein vastaajat matkustivat ulkomaille ennen korona.

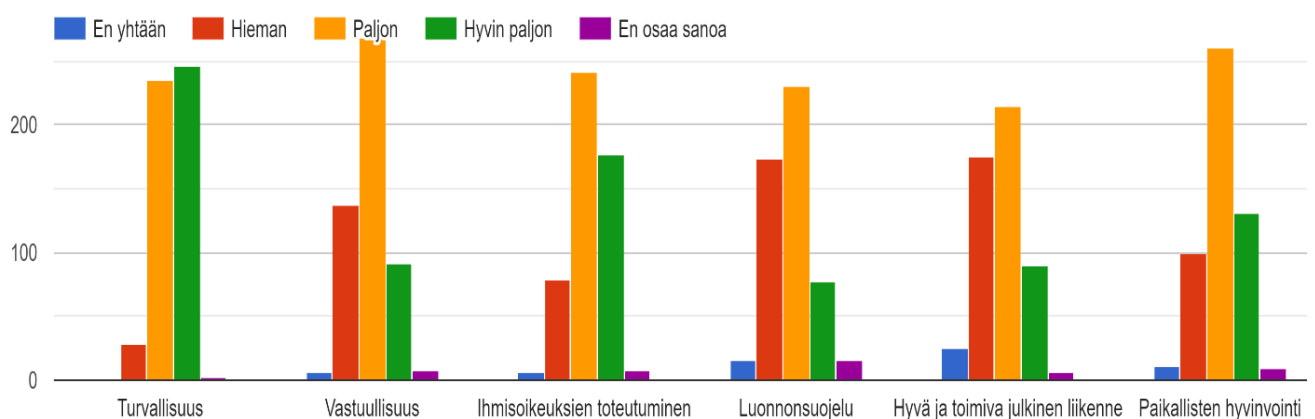
Kuinka usein matkustit ulkomaille ennen koronaa?

Kuvio 2. Matkustus ulkomaille ennen koronaa

Seuraavassa kysymyksessä selvitettiin, mitä piirteitä vastaajat arvostavat matkakohteessa. Tärkeimpänä arvona kaikilla ikäluokilla huomattiin olevan kohteen turvallisuus. Turvallisuutta koskevaan kysymykseen 74 % alle 20-vuotiaista vastasi arvostavansa turvallisuutta *hyvin paljon*. Saman vastauksen valitsi kolmasosa 40–49-vuotiaista. Vastuullisuus matkakohteessa oli erityisen tärkeää vastaajille, jotka matkustivat harvemmin kuin kerran vuodessa, sekä myös niille vastaajille, jotka matkustavat 3–5 kertaa vuodessa. Luonnonsuojelua arvostivat paljon tai hyvin paljon eniten vastaajat, jotka matkustivat 1–2 kertaa vuodessa tai harvemmin. Myös ihmisoikeuksien toteutuminen on tärkeää vastaajille. Vähiten merkitystä nähtiin olevan toimivalla julkisella liikenteellä. Kuvio 3 esittää vastaajien arvioinnit matkakohteen ominaisuuksien tärkeydestä.

Miten paljon arvostat näitä asioita matkakohteessa?

Kuvio 3. Matkakohteen ominaisuudet

Henkilöt, jotka vastasivat ottavansa aina etukäteen selvää matkakohteen eettisyydestä myös matkustavat harvemmin; yhdestä kahteen kertaa vuodessa, tai harvemmin, kuin kerran vuodessa. Esimerkiksi harvemmin kuin kerran vuodessa matkustavista 67 % vastasi ottavansa eettisyydestä selvää *aina* tai *usein*. Yli viisi kertaa vuodessa matkustavista puolestaan 58 % valitsi samat vaihtoehdot.

Eniten *en ikinä* vastauksia esiintyi opiskelijoiden vastauksissa. Matkailualalla työskentelevistä 69 % vastasi ottavansa selvää matkakohteen eettisyydestä *aina* tai *usein* etukäteen. Tutkimuksen perusteella havaittiin eroavaisuuksia vastauksissa myös sukupuolten välillä. Huomattiin, että miehet ottavat matkakohteen eettisyydestä etukäteen selvää harvemmin, kuin naiset. Kuvio 4 esittää, kuinka usein vastaajat ottavat matkakohteen eettisyydestä selvää etukäteen.

Kuvio 4. Matkakohteen eettisyys

Seuraavassa avoimessa kysymyksessä selvitettiin, miten vastaajat voivat omasta mielestään matkustaa vastuullisemmin tai kestävämmiin. Vastaajista 28 % vastasi ottavansa selvää matkakohteesta ja sen vastuullisuudesta etukäteen. Myös esimerkiksi kotimaanmatkailu, paikallisten yritysten tukeminen ja ihmisten ja eläinten oikeuksia kunnioittavan kohteen valinta ovat vastaajien mielestä tapoja matkustaa vastuullisemmin. Vastauksissa ei huomattu suuria eroavaisuuksia eri ikäluokkien välillä. Kyselyyn vastanneista 13 % vastasi en osaa sanoa tai jätti vastaamatta tähän kysymykseen. Kuvio 4 esittää eniten esiintyneet vastaukset.

Miten voit omasta mielestäsi matkustaa kestävämmiin/vastuullisemmin?

Kuvio 4. Vastaajien kestävämmät valinnat

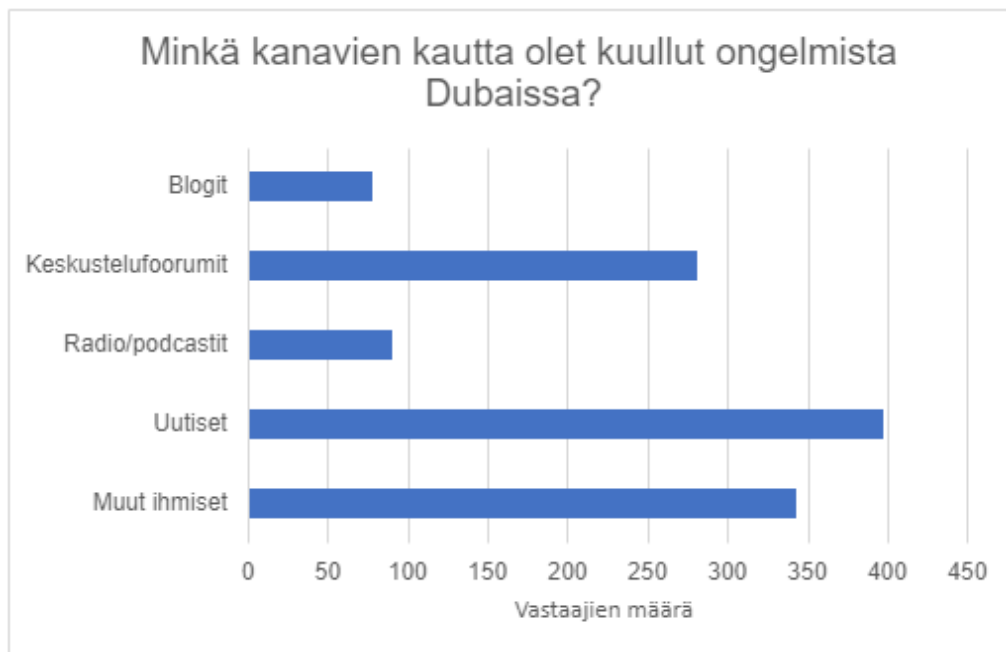
7.3 Kokemukset Dubaista

Tämän osion ensimmäisessä kysymyksessä haluttiin selvittää vastaajien mielipiteitä Dubaista. Vastauksissa nähtiin huomattavia eroavaisuuksia niiden vastaajien välillä, jotka olivat matkustaneet Dubaihin, ja jotka eivät. Dubaihin matkustaneilla oli enemmän positiivisia mielikuvia paikasta, kun taas vastaajilla, jotka eivät olleet matkustaneet sinne. Positiiviset kommentit keskittyivät paikan ulkonäköön, ostosmahdollisuuksiin sekä turvallisuuteen. Dubaihin matkustaneet myös kertoivat mielipiteensä muuttuneen negatiivisemmaksi tutustuessaan kohteeseen tarkemmin. Negatiiviset kommentit käsittelivät tiukkoja sääntöjä koskien pukeutumiseen ja julkisilla paikoilla käyttäytymiseen, orjatyövoiman käyttöön, epätasa-arvoisuuteen miesten ja naisten välillä, sekä paikan epäautenttisuuteen. Kuvio 5 esittää eniten esiintyneet mielipiteet.

Avoimella jatkokysymyksellä pyydettiin vastaajia kertomaan omista havainnoistaan omin sanoin. Vastauksissa korostuivat havainnot siirtolaistyöntekijöiden huonosta työturvallisuudesta ja elinolosuhteista. Vastauksista selvisi myös, että siirtolaistyöntekijät kulkevat työmaiden ja asumusparakkien välillä omilla busseillaan. Vastaajat kokivat ahdistusta naisten ja siirtolaistyöntekijöiden kohtelusta sekä tiukoista säännöistä.

Enemmistö vastaajista, noin 93 % vastasi olevansa tietoinen Dubaissa esiintyvistä ihmisoi-keusrikkomuksista ja muista ongelmista. Jatkokysymyksen avulla selvitettiin minkä kana- vien kautta vastaajat ovat kuulleet Dubain ongelmista (Kuvio 7). Vastauksista kävi ilmi, että suomalaiset saavat eniten tietoa Dubaista uutisista sekä muilta ihmisiltä, ja käyvät paljon keskustelua ongelmista internetin kautta keskustelufoorumeilla. Tässä kysymyksessä oli mahdollista valita enemmän kuin yksi vaihtoehto. Kysymyksessä oli myös valittavana avoin vaihtoehto, johon kanaviksi vastattiin muun muassa erilaiset dokumentit, omat havainnot ja opinnot, sekä kirjallisuus ja lehtijulkaisut.

Kuvio 7. Tiedonlähteet

8 Yhteenveto

8.1 Luotettavuus ja pätevyys

Tutkimuksissa on tarkoitus pyrkiä välttämään virheitä, mutta tulosten luotettavuus ja pätevyys voivat silti vaihdella. Tehdyn tutkimuksen luotettavuutta tulee siksi arvioida erilaisten mittaus- ja tutkimustapojen avulla. Tutkimuksen luotettavuus eli reliiabiliteetti tarkoittaa sen kykyä antaa ei-sattumanvaraisia tuloksia. Kvantitatiivisiin tutkimuksiin on kehitelty tilastollisia menettelytapoja mittareiden luotettavuuden arvioimiseksi. On myös olemassa kansainvälisesti testattuja mittareita, jotka mahdollistavat mittauksen tason kohotuksen ja eri maiden välisten tulosten vertailun. Tutkimuksen pätevyys eli validiteetti tarkoittaa mittarin tai tutkimusmenetelmän kykyä mitata sitä, mitä on tarkoituskin mitata. Validiteettiä voi arvioida eri näkökulmista. Tällöin puhutaan ennustevaliditeetistä, tutkimusasetelmavaliditeetistä ja rakennevaliditeetistä. (Hirsjärvi ym. 2014, 231–232.)

Kyselyyn oli tavoitteena saada noin 300 vastausta, jotta se olisi tarpeeksi luotettava. Vastauksia saatiin 512 kappaletta, joten tavoite ylittyi. Luotettavan tutkimuksen otos on edustava ja tarpeeksi suuri, vastausprosentti on korkea ja kysymykset kattavat koko tutkimusongelman ja mittaavat oikeita asioita (Heikkilä 2014, 178). Kyselyn vastaajamäärätavoite ylittyi lyhyessä ajassa. Vastausprosenttia ei voida määrittää, sillä kyselyä ei kohdistettu millenkään tietylle ihmisjoukolla, vaan yleisesti kaikille suomalaisille. Kyselytutkimuksessa väärinkäsitysmahdollisuus on suuri, jolloin ei välttämättä saada päteviä vastauksia (Heikkilä 2014, 18). Annetut vastausvaihtoehdot voivat olla epäselviä tai epäsoivia vastaajan näkökulmasta. Ei voida myöskään tietää, miten perehtyneitä vastaajat ovat kyselyn aiheisiin. (Hirsjärvi ym. 2014, 195.)

Väärinkäsityksen mahdollisuus pystytään minimoimaan selkeillä ja yksiselitteisillä kysymyksillä ja kysymällä yhtä asiaa kerrallaan. Kyselyä suunniteltaessa pyrittiin luomaan helposti ymmärrettäviä kysymyksiä ja antamaan niihin selkeät vastausvaihtoehdot. Turhia kysymyksiä vältettiin ohjaamalla vastaaja tarkentamaan kysymykseen edellisen vastauksen perusteella. Kyselytutkimuksissa vastausten tarkkuus voi olla kyseenalainen (Heikkilä 2014, 47). Internetkyselyssä vastaajat voivat ymmärtää asiat eri tavoin, kuin kyselyn laatija. On myös mahdollista, että vastaajat eivät vastaa todenmukaisesti tai tosissaan. (Hirsjärvi ym. 2014, 195.) Jos tutkimus toteutettaisiin uudestaan, tulokset olisivat luultavasti erilaiset. Myös se, että vastaajista noin 93 % oli naisia heikentää tutkimuksen luotettavuutta.

8.2 Pohdinta

Opinnäytetyön tavoitteena oli selvittää, mitä mieltä suomalaiset matkailijat ovat Dubaista eettisenä matkakohteena. Tutkimuksella haluttiin myös selvittää mitä on kestävä ja eettinen matkailu, ja ilmeneekö se Dubaissa. Haluttiin myös selvittää, minkälaisia mahdollisia eettisyyteen liittyviä ongelmia Dubaissa ilmenee. Kyselyn avulla selvitettiin, onko eettisyys tärkeä kriteeri suomalaisille matkailijoille matkakohdetta valittaessa. Tutkimuksen perusteella kyselyyn vastanneista enemmistö haluaa ottaa matkakohteen eettisyydestä selvää etukäteen ja matkustaa harkiten. Oli mukava huomata, miten tiedostavia matkustajia suomalaiset ovat. Huomattiin myös, että vastaajille oli selkeää, minkälaisia matkakohteita tulisi välttää. Vastaajat välttivät esimerkiksi eläinaktiviteettejä ja kohteita, joissa on liikaturismia. Yhtenä alakysymyksenä kysyttiin, *mitä on etiikka?* Etiikka pohtii oikeaa ja väärää, sekä moraalisesti hyviä tai pahoja tekoja ja toimintoja. Moraali liittyy vahvasti etiikkaan, sillä se on ihmisen tai ihmisryhmän käsitys hyvästä ja pahasta. Arvot ovat asioita, joita pidetään tärkeinä ja tavoittelemisen arvoisina.

Eettisen matkailun päätavoitteena on saada kohteen paikalliset ihmiset hyötymään turismista mahdollisimman paljon, samalla polkematta heidän oikeuksiaan alas. (Kalmari & Kelola 2009, 17). Kestävän ja vastuullisen matkailun tavoitteena on maksimoida positiiviset vaikutukset sekä minimoida negatiiviset vaikutukset, esimerkiksi ympäristöön liittyen. Teoriaan ja tutkimuksessa kerättyyn tietoon verratessa Dubai ei ole eettinen tai kestävä matkakohde. Dubain paikallisväestöstä suurin osa on köyhemmistä maista saapuneita siirtolaisyöntekijöitä, jotka eivät pääse hyötymään turismista. Heidän ihmisoikeuksiaan rajoitetaan, ja he elävät epäinhimillisissä olosuhteissa alhaisella palkalla. Dubai ei ole myöskään ympäristöllisesti kestävä, koska luonnon monimuotoisuuden säilyttämistä sekä suojelua ei ole huomioitu ennen isoja rakennusprojekteja.

Oli mielenkiintoista tutkia vastaajien vaihtelevia mielipiteitä Dubaista. Mielikuvat olivat suurimmaksi osaksi negatiivisia erityisesti niiden vastaajien keskuudessa, jotka eivät olleet matkustaneet Dubaihin. Mielipiteissä huomattiin myös ristiriitaisia vastauksia. Esimerkiksi osa piti Dubaita turvallisenä kohteena, kun taas osa piti sitä turvattomana tai vaarallisenä. Uskomme, että kohteen tiukka lainsäädäntö luo turvallisuuden tunnetta osalle, mutta se voi myös luoda turvattoman olon tietyille ihmisryhmille. Dubain huomattiin myös olevan keskustelua herättävä aihe internetin keskustelufoorumeilla, joiden kautta ihmisille uskotaan syntyvän niin voimakkaita ennakkoluuloja ja mielikuvia kohteesta. Oli yllättävää huomata, miten enemmistö vastaajista ei ollut matkustanut Dubaihin, vaikka se on suosittu matkakohde suomalaistenkin keskuudessa.

Dubaihin matkustaneilta haluttiin kuulla omia kokemuksia ja havaintoja heidän matkaltaan. Osa havainnoista oli samoja, kuin mitä teoriaosuudessa oli käsitelty, kuten esimerkiksi siirtolaistyöntekijöiden huonot olot ja työturvallisuus. Jotkin havainnot olivat yllättäviä, eikä niistä löytynyt tutkimusmateriaalia teoriaosuuteen.

Vastaajien mielikuvissa huomattiin samoja aiheita, kuin teoreettisessa viitekehyksessä. Vastauksissa nousivat usein esille ihmisoikeuksiin liittyvät ongelmat sekä naisten asema Dubaissa. Vastauksissa mainittiin myös useasti Dubain nopea kasvu, mutta siitä johtuvia negatiivisia ympäristövaikutuksia ei ollut mainittu kertaakaan. Ympäristövaikutuksista oli hankalaa löytää tietoa tutkimusta tehdessä, joten aiheen puuttuminen vastauksissa ei yllättänyt.

Kestävän matkailun teoriaosuudessa käsiteltiin erilaisia tapoja, joilla matkustajat voivat toimia vastuullisemmin. Samoja asioita huomattiin kyselyn vastauksissa avoimessa kysymyksessä; Miten voit omasta mielestäsi matkustaa kestävämmiin/vastuullisemmin. Suurin osa vastaajista osasi kertoa monipuolisesti toimivia tapoja, esimerkiksi kotimaanmatkailu ja suoriat lennot. Oli yllättävää huomata, miten moni vastaaja jätti kysymykseen vastaamatta tai vastasi *en osaa sanoa*. Selvittämättä jäi, johtuivatko tyhjät vastaukset esimerkiksi viitsimättömyydestä tai tiedon puutteesta.

Eettisyyden ollessa kasvava trendi, on tärkeää tuoda esiin lisää tietoa eri matkakohteista. Mitä enemmän tietoa matkailijalla on kohteesta, sitä paremmin hän osaa paikan päällä toimia. Tiedon määrä kohteesta voi vaikuttaa merkittävästi matkailijoiden ostokäyttäytymiseen. Tiedostavat matkailijat kiinnittävät enemmän huomiota myös ongelmakohtiin, ja sen pohjalta myös valitsevat kohteen ja matkustustavan harkitummin. Dubai on suosittu matkakohte suomalaisen matkailijoiden keskuudessa, joten on tärkeää jakaa lisää tietoa myös eettisyyteen liittyvistä asioista. Opinnäytetyö luo mahdollisuuksia myös jatkotutkimukselle. Tutkimukset, jotka liittyvät esimerkiksi asiakaskäyttäytymiseen eettisen matkailun kasvussa voisivat hyötyä opinnäytetyöstä. Myös eri matkakohteiden eettisyyttä arvioivat tutkimukset olisivat tarpeellisia, koska niitä ei entuudestaan löydy montaa.

Lähteet

- Arvonen, P. 2019. Aamulehti. Dubaissa rajana ei ole enää taivas vaan avaruus – se lähettää aluksen Marsiin 50-vuotisjuhlansa kunniaksi. Viitattu 30.9.2021. Saatavissa <https://www.aamulehti.fi/ulkomaat/art-2000007416771.html>
- Burbano, L. 2021. What happened to Dubai man-made islands? Viitattu 13.10.2021. Saatavissa <https://tomorrow.city/a/dubai-man-made-islands>
- Business Finland. 2019. Matkailutoimijoiden yhteinen kannanotto. Viitattu 9.11.2021. Saatavilla <https://www.businessfinland.fi/suomalaisille-asiakkaille/palvelut/matkailun-edistaminen/vastuullisuus/kestavan-matkailun-periaatteet>
- Culture Holidays. Country information. Dubai. Viitattu 30.9.2021. Saatavissa <https://www.cultureholidays.com/dubai-addi-info.html>
- Curry, P. 2011. Ecological ethics: An introduction. Cambridge: Polity Press. Viitattu 28.9.2021
- Davidson, C. Britannica. Economy of Dubai. Viitattu 30.9.2021. Saatavissa <https://www.britannica.com/place/Dubai-United-Arab-Emirates/Economy>
- Degerman, R. 2017. Vastuullinen kuluttaminen lisääntyy, mutta suurinta osaa kiinnostaa eniten hinta ja helppous. Yle. Viitattu 18.10.2021. Saatavissa <https://yle.fi/uutiset/3-9930079>
- Dubai Online. 2021. Current population statistics. Viitattu 28.9.2021 Saatavissa <https://www.dubai-online.com/essential/population/>
- Dubai Statistics Center. 2021. Number of Population Estimated by Nationality- Emirate of Dubai. Viitattu 5.10.2021. Saatavissa [https://www.dsc.gov.ae/Report/DSC SYB 2020 01 03.pdf](https://www.dsc.gov.ae/Report/DSC%20SYB%2020%2001%2003.pdf)
- Dubai. 2021. Dubai economy. Viitattu 12.11.2021. Saatavissa <https://www.dubai.com/v/economy/>
- Ebrahimi, M. & Yusoff, K. 2017. Islamic Identity, Ethical Principles and Human Values. Volume 2, Issue 6. Viitattu 5.10.2021. Saatavissa [https://journals.euser.org/files/articles/ejms sep dec 17 nr 1/Mansoureh.pdf](https://journals.euser.org/files/articles/ejms_sep_dec_17_nr_1/Mansoureh.pdf)
- Edelheim, J., Ilola, H. 2017. Matkailututkimuksen avainkäsitteet. Rovaniemi: Lapland University Press. Viitattu 1.11.2021.

- Encyclopedia. 2019. Ecology, Ethics of. Viitattu 29.9.2021. Saatavissa <https://www.encyclopedia.com/education/encyclopedias-almanacs-transcripts-and-maps/ecology-ethics>
- Global Media Insight. 2021. Dubai tourism statistics 2021. Viitattu 13.10.2021. Saatavissa <https://www.globalmediainsight.com/blog/dubai-tourism-statistics/>
- Goodwin, H. 2014. Cape Town Declaration on Responsible Tourism. Viitattu 1.10.2021. Saatavissa <https://responsibletourismpartnership.org/cape-town-declaration-on-responsible-tourism/>
- Got Questions. 2021. What is social ethics? Viitattu 5.10.2021. Saatavissa <https://www.gotquestions.org/social-ethics.html>
- Green Ideas For Tourism. Mitä on kestävä matkailu? Viitattu 27.9.2021 Saatavissa <http://www.greentourism.eu/fi/Post/Name/SustainableTourism>
- Heikka, M. 2014. Vapaina ja tasavertaisina, ihmisoikeudet uskontojen näkökulmasta. Helsinki: Kirjapaja. Viitattu 22.11.2021.
- Heikkilä, T. 2014. Tilastollinen tutkimus. Porvoo: Edita Publishing Oy. Viitattu 2.12.2021.
- Heinimäki, J. 2012. Taskuetiikka. Helsinki: Kirjapaja. Viitattu 15.11.2021.
- Heino, J. 2015. Mtv-utiset. Finnmatkat lopettaa norsusafarit: Eettisyys matkailun nouseva trendi. Viitattu 10.11.2021. Saatavilla <https://www.studio55.fi/matkailu/article/finnmatkat-lopettaa-norsusafarit-eettisyys-matkailun-nouseva-trendi/5293808#gs.g06t3o>
- Hietala, M. 2018. Dubain kääntöpuoli – 5 asiaa, joissa luksuskohteella on kyseenalainen maine Viitattu 1.10.2021. Saatavissa <https://www.rantapallo.fi/kaupunkilomat/dubain-kaantopuoli-5-asiaa-joissa-luksuskohteella-on-kyseenalainen-maine/>
- Hirsjärvi, S., Remes, P. & Sajavaara, P. 2014. Tutki ja kirjoita. Porvoo: Bookwell Oy. Viitattu 22.11.2021.
- Ihmisoikeusliitto. 2021a. Mitä ihmisoikeudet ovat? Viitattu 4.10.2021. Saatavissa <https://ihmisoikeusliitto.fi/ihmisoikeudet/>
- Ihmisoikeusliitto. 2021b. Mitä mielipiteen- ja sananvapaus tarkoittaa? Viitattu 8.11.2021. Saatavilla <https://ihmisoikeudet.net/ihmisoikeudet/kansalais-ja-poliittiset-oikeudet/mielipiteen-ja-sanavapaus/>
- International Campaign For Freedom In The United Arab Emirates, 2018. UAE has one of the worst levels of press freedom in the world, according to a new report. Viitattu

11.11.2021. Saatavilla <http://icfuae.org.uk/press-releases/uae-has-one-worst-levels-press-freedom-world-according-new-report>

Isoniemi, J. 2021. Iltalehti. Maailman suurin matkailukonserni kielsi matkat delfiiniesityksiin. Viitattu 10.11.2021. Saatavissa <https://www.iltalehti.fi/ulkomaat/a/29d2e0ac-3964-4a2a-a3ca-2854f7c6e571>

Jaakkola, S. 2019. Voiko Venetsiaan vielä matkustaa? 9 Vinkkiä vastuullisempaan Venetsian matkaan. Viitattu 6.10.2021. Saatavissa <https://www.livenowdream-later.net/fi/2019/06/24/vastuullisen-matkailijan-opas-venetsiaan-9-vinkkia/>

Jaakkola, S. 2020. Matkailun taloudelliset vaikutukset – Vastuullinen kuluttaminen auttaa kohdetta ja kannustaa matkailuyrityksiä eettiseen toimintaan. Viitattu 6.10.2021. Saatavissa <https://valpas.media/artikkelit/talouden-ilmiot/matkailun-taloudelliset-vaikutukset/>

Kalmari, H. & Kelola, K. 2009. Vastuullisen matkailijan käsikirja. Keuruu: Otavan Kirjapaino Oy. Viitattu 6.10.2021.

Kedem, S. 2018. Verdict. Press freedom in the UAE: No country for bad press. Viitattu 10.11.2021. Saatavilla <https://www.verdict.co.uk/the-death-of-independent-media-in-the-uae/>

Kors, K. 2016. Läpileikkaus arabiemiraattilaisesta yhteiskunnasta. Viitattu 23.9.2021 Saatavissa <https://lahi-itanyt.fi/paalta/lapileikkaus-arabiemiraattilaisesta-yhteiskunnasta/>

Kunzig, R. 2017. National Geographic. The World's Most Improbable Green City. Viitattu 14.12.2021. Saatavissa <https://www.nationalgeographic.com/environment/article/dubai-ecological-footprint-sustainable-urban-city>

Nagesh, A. 2021. Princess Latifa: What are women's rights in Dubai? Viitattu 1.11.2021. Saatavilla <https://www.bbc.com/news/world-middle-east-56065527>

NASA Earth Observatory. 2010. Artificial Archipelagos, Dubai, United Arab Emirates Viitattu 13.10.2021. Saatavissa <https://earthobservatory.nasa.gov/images/42477/artificial-archipelagos-dubai-united-arab-emirates>

Pesonen, H. 2018. Dubai on kauhujen kaupunki ja islamilainen diktatuuri – ei ihme, että hallitsijan tytärkin halusi sieltä paeta! Viitattu 30.9.2021 Saatavissa <https://seura.fi/asiat/ajankohtaista/dubai-kauhujen-kaupunki-islamilainen-diktatuuri-hallitsijan-tytar-halusi-paeta/>

Pietarinen, J. 2015. Filosofia.fi. Etiikka. Viitattu 27.9.2021 Saatavissa <https://filosofia.fi/fi/ensyklopedia/etiikka>

- Rantapallo, 2020. Aavikon keskellä sijaitseva Dubai on superlatiivien kaupunki. Viitattu 17.11.2021. Saatavissa <https://www.rantapallo.fi/arabiemiraatit/dubai/>
- Reilun matkailun yhdistys. 2019a. Mitä on reilu matkailu? Viitattu 27.9.2021. Saatavissa <https://www.reilumatkailu.fi/mita-on-reilu-matkailu/>
- Reilun matkailun yhdistys. 2019b. Reilun matkailijan ohjeet. Viitattu 8.10.2021. Saatavissa <https://www.reilumatkailu.fi/reilun-matkailijan-ohjeet/>
- Reporters Without Borders. 2016. Detailed Methodology. Viitattu 9.11.2021. Saatavilla <https://rsf.org/en/detailed-methodology>
- Robinson, K. 2021. What is the kafala-system? Viitattu 3.11.2021. Saatavilla <https://www.cfr.org/background/what-kafala-system>
- Seppänen, A. 2019. Eettisyys on trendi – mutta mitä ihmettä se on? Sosiaalietiikka. Viitattu 18.10.2021. Saatavissa <https://blogs.helsinki.fi/socialethics/2019/10/17/eettisyys-on-trendi-mutta-mita-ihmetta-se-on/>
- Sergon, V. 2021. Expatica. Women's rights in the United Arab Emirates. Viitattu 12.10.2021. Saatavissa <https://www.expatica.com/ae/living/gov-law-admin/womens-rights-in-the-united-arab-emirates-71118/>
- Suomen itsenäisyyden juhlarahasto. Hiilijalanjälki. Viitattu 14.12.2021. Saatavissa <https://www.sitra.fi/tulevaisuussanasto/hiilijalanjalki/>
- Tesorero, A. 2019. Khaleej Times. Rewind 50 years: When Dubai's Sheikh Zayed Road had more camels than cars Viitattu 30.9.2021 Saatavilla <https://www.khaleejtimes.com/uae/dubai/rewind-50-years-when-dubais-sheikh-zayed-road-had-more-camels-than-cars->
- Tieteen termipankki. 2021. Filosofia: etiikka. Viitattu 27.9.2021 Saatavissa <https://tieteen-termipankki.fi/wiki/Filosofia:etiikka>
- Tihilä, K. 2018. Reilun matkailun vuosi 2018 ja poimintoja WTM-messuilta. Viitattu 6.10.2021. Saatavissa <https://www.reilumatkailu.fi/reilun-matkailun-vuosi-2018-ja-poimintoja-wtm-messuilta/>
- Töyrylä, K. 2019. Lukuisia naisia pakenee konservatiivisista arabimaista – Kiinnijääneillä voi olla karu kohtalo. Viitattu 29.11.2021. Saatavissa <https://yle.fi/uutiset/3-10595612>
- Ulkoministeriö. 2021. Arabiemiirikunnat: matkustustiedote. Viitattu 19.10.2021. Saatavissa <https://um.fi/matkustustiedote/-/c/AE>

Visit Dubai. 2021. Uncover the history of Dubai. Viitattu 24.9.2021. Saatavissa <https://www.visitdubai.com/en/articles/history-of-dubai>

Visit UAE. 2018. Tietoa Dubaista – uskomaton matka tuntemattomasta kalastajakylästä maailmankaupungiksi. Viitattu 30.9.2021. Saatavissa <https://visituae.fi/guide/tietoa-dubaista-uskomaton-matka-tuntemattomasta-kalastajakylasta-maailmankaupungiksi/>

World Economic Forum. 2020. Global Gender Gap Report 2020. Viitattu 1.11.2021. Saatavissa https://www3.weforum.org/docs/WEF_GGGR_2020.pdf

World Population Review. 2021. Dubai population 2021. Viitattu 28.9.2021 Saatavissa <https://worldpopulationreview.com/world-cities/dubai-population>

Ympäristöministeriö. Mitä on kestävä kehitys? Viitattu 19.11.2021. Saatavissa <https://ym.fi/mita-on-kestava-kehitys>

Zutshi, A. Holidify. Religion in Dubai - Walk Through the Many Religions in the UAE. Viitattu 30.9.2021. Saatavissa <https://www.holidify.com/pages/religion-in-dubai-2170.html>

Liite 1 Kyselytutkimus

Eettinen matkailu, Dubai

Tämä kyselytutkimus on osana LAB-ammattikorkeakoulun Lappeenrannan restonomiopiskelijoiden opinnäytetyötä. Tällä kyselyllä on tarkoitus selvittää suomalaisten tietoisuutta ja suhtautumista matkailun eettisyyteen ja siihen liittyviin ongelmiin, eritoten Dubaissa. Kyselyyn vastataan anonymisti, eikä vastaajia voida yhdistää annettuihin vastauksiin. Kyselytutkimuksen tulokset tullaan julkaisemaan opinnäytetyössä Theseus-tietokannassa. Kyselyyn vastaaminen vie aikaa noin 10 minuuttia, ja siihen voivat vastata kaikenikäiset suomalaiset. Kysely on auki 11.11.2021 saakka.

Lisätietoja: johanna.karjalainen@student.lab.fi tai tytti.paakkinen@student.lab.fi

Kiitos vastauksistanne!

Sukupuolesi? *

- Nainen
- Mies
- En halua vastata
- Muu

Minkä ikäinen olet? *

- alle 20
  - 20-29
  - 30-39
  - 40-49
  - 50-59
  - 60 tai yli
-

Mistä olet kotoisin? *

- Lappi
- Pohjois-Pohjanmaa
- Kainuu
- Pohjois-Karjala
- Pohjois-Savo
- Etelä-Savo
- Etelä-Karjala
- Keski-Suomi
- Etelä-Pohjanmaa
- Pohjanmaa
- Keski-Pohjanmaa
- Pirkanmaa
- Satakunta
- Päijät-Häme
- Kanta-Häme
- Kymenlaakso
- Uusimaa
- Varsinais-Suomi
- Ahvenanmaa

Mikä on työllisyystilanteesi? *

- Työssäkäyvä
- Työtön
- Opiskelija
- Muu: _____

Oletko töissä matkailualalla? *

- Kyllä
- En

Mikä on ammattinimikkeesi? *

Oma vastauksesi

Matkailutottumukset

Kuinka usein matkustit ulkomaille ennen koronaa? *

- Harvemmin kuin kerran vuodessa
- 1-2 kertaa vuodessa
- 3-5 kertaa vuodessa
- Useammin kuin 5 kertaa vuodessa

Miten paljon arvostat näitä asioita matkakohteessa? *

	En yhtään	Hieman	Paljon	Hyvin paljon	En osaa sanoa
Turvallisuus	☐	☐	☐	☐	☐
Vastuullisuus	☐	☐	☐	☐	☐
Ihmisoikeuksien toteutuminen	☐	☐	☐	☐	☐
Luonnonsuojelu	☐	☐	☐	☐	☐
Hyvä ja toimiva julkinen liikenne	☐	☐	☐	☐	☐
Paikallisten hyvinvointi	☐	☐	☐	☐	☐

Otatko etukäteen selvää matkakohteen eettisyydestä? *

- En ikinä
- Harvoin
- Usein
- Aina

Miten voit omasta mielestäsi matkustaa vastuullisemmin/kestävämmin? *

Oma vastauksesi

Minkälainen mielikuva sinulla on Dubaista? *

Oma vastauksesi

Oletko matkustanut Dubaihin? *

- Kyllä
- En

Kuinka monta kertaa olet matkustanut Dubaihin? *

- Kerran
- 2-3 kertaa
- 4 kertaa tai enemmän

Oletko itse havainnut eettisesti kyseenalaista toimintaa Dubaissa matkustaessasi? *

- Kyllä
- En
- En osaa sanoa

Tähän voit kertoa omista havainnoistasi ja kokemuksistasi. *

Oma vastauksesi

Oletko tietoinen Dubaissa esiintyvistä ihmisoikeusrikkomuksista ja muista ongelmista? *

- Kyllä
- En

Minkä kanavien kautta olet kuullut ongelmista Dubaissa? *

- Muut ihmiset
- Uutiset
- Radio/podcastit
- Keskustelufoorumit
- Blogit
- Muu: _____

Tietosuoja

Tässä kyselyssä kerättyjä tietoja käsitellään henkilötietolain mukaisesti (EU 2016/679) ja hyödynnetään otsikossa mainitussa koulutuksessa. Tiedot ovat koulutukselle relevantteja, luottamuksellisia ja kerätty turvallisesti juuri ko. koulutusta varten. Koulutuksen päätyttyä ne poistetaan rekisteristä kuukauden kuluttua. *

- Hyväksyn, että henkilötietojani käsitellään yllä mainitulla tavalla